

1901000103020002
EXAMINATION DECEMBER 2024
BACHELOR OF ARTS (NON-NEP) (THIRD SEMESTER)
POPULATION EDUCATION - I

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks:50]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
 - a. Name of the Examination: **BACHELOR OF ARTS (NON-NEP) (THIRD SEMESTER)**
 - b. Name of the Subject: **POPULATION EDUCATION - I**
 - c. Subject Code No : **1901000103020002**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 (a) Choose the correct option from the following questions and write. 10

(1) When did the "Ministry of Skill Development and Entrepreneurship" program start in India?

- (A) 2011 (B) 2014
(C) 2016 (D) 2019

(2) What is the percentage of rural population in India as of 2015?

- (A) 67.3 (B) 62.3
(C) 64.3 (D) 69.3

(3) Which state has the highest literacy rate in India?

- (A) Kerala (B) Gujarat
(C) Assam (D) Bengal

(4) How many times census was conducted after India got independence?

- (A) 7 (B) 8
(C) 5 (D) 9

- (5) India's economy is passing through which phase of demographic transition recently?
- (A) First stage (B) Second stage
(C) Third stage (D) Fourth stage
- (6) What was the infant mortality rate in India in 2015?
- (A) 37,0 (B) 34.0
(C) 39.0 (D) 32.0
- (7) What is the theory of desired population?
- (A) Optimistic (B) Pessimistic
(C) Progressivist (D) Fearist
- (8) Who wrote the book "Population Statistics in India"?
- (A) Ashok Mehta (B) Robert Marton
(C) Ashish Bose (D) V. like this. Dandekar
- (9) How many million tonnes was the production of food grains in India in 2015?
- (A) 236 (B) 225
(C) 240 (D) 245
- (10) Which social problem prevailing in the nation can be found from census data?
- (A) Poverty (B) Dowry
(C) Crime (D) Suicide

(b). Fill in the blanks.

05

- (1) The concept of optimal population is _____.
- (2) Life expectancy at birth in India as of 2015 was _____ years.
- (3) Civil Registration System is known as _____ in Gujarati.
- (4) The city with the highest population density in India is _____.
- (5) As of 2015, India has _____ number of females for every 1000 males.

Q.2 Answer the following questions briefly.

10

- (1) State the definition of demography given by Hauser and Dunk.
- (2) What is caste ratio?
- (3) What is the assumption of life expectancy at birth?

- (4) What three states of population does the theory of optimal population represent?
(5) In which book did Malthus give the theory of population?

Q.3 State the meaning of population education and explain the importance of the study of population education in India. **13**

OR

State the causes of population increase in India and discuss its effects on the Indian economy.

Q.4 Write a short note (any two): **12**

- (1) Census limits
(2) Measures to check population growth
(3) Utility of registration system
(4) Limitation of Malthus' population theory

Gujarati Version

[Max. Marks: 50]

Q.1 (અ) નીચેના પ્રશ્નોમાથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી લખો. **10**

- (1) ભારતમાં Ministry of Skill Development and Entrepreneurship કાર્યક્રમ ક્યારે શરૂ કરવામાં આવ્યો?
(A) 2011 (B) 2014
(C) 2016 (D) 2019
- (2) 2015 પ્રમાણે ભારતમાં ગ્રામીણ વસ્તીનું પ્રમાણ કેટલા ટકા છે?
(A) 67.3 (B) 62.3
(C) 64.3 (D) 69.3
- (3) ભારતમાં સૌથી વધારે સાક્ષરતા દર ધરાવતું રાજ્ય કયું છે?
(A) કેરલ (B) ગુજરાત
(C) આસામ (D) બંગાળ

- (4) ભારતને સ્વતંત્રતા મળી તે પછી વસ્તી ગણતરી કેટલી વખત થઈ?
 (A) 7 (B) 8
 (C) 5 (D) 9
- (5) ભારતનું અર્થતંત્ર તાજેતરમાં વસ્તી સંક્રાંતિના કયા તબક્કામાંથી પસાર થઈ રહ્યું છે?
 (A) પ્રથમ તબક્કો (B) બીજો તબક્કો
 (C) ત્રીજો તબક્કો (D) ચોથો તબક્કો
- (6) 2015માં ભારતમાં બાળમૃત્યુદરનું પ્રમાણ કેટલું હતું?
 (A) 37.0 (B) 34.0
 (C) 39.0 (D) 32.0
- (7) ઇષ્ટ વસ્તીનો સિધ્ધાંત કેવો છે?
 (A) આશાવાદી (B) નિરાશાવાદી
 (C) પ્રગતિવાદી (D) ભયવાદી
- (8) “Population Statistics in India” પુસ્તક કોણે લખ્યું?
 (A) અશોક મહેતા (B) રોબર્ટ માર્ટન
 (C) આશિષ બોઝ (D) વી. એમ. દાંડેકર
- (9) ભારતમાં અનાજનું ઉત્પાદન 2015માં કેટલા મિલિયન ટન હતું?
 (A) 236 (B) 225
 (C) 240 (D) 245
- (10) સેન્સસની માહિતી પરથી રાષ્ટ્રમાં પ્રવર્તતી કઈ સામાજિક સમસ્યાની માહિતી મળે છે?
 (A) ગરીબી (B) દહેજ
 (C) અપરાધ (D) આત્મહત્યા

(બ). ખાલી જગ્યા પૂરો.

05

- (1) ઇષ્ટતમ વસ્તીનો ખ્યાલ _____ છે.
 (2) 2015 પ્રમાણે ભારતમાં જન્મ સમયે આયુષ્યની ધારણા _____ વર્ષ હતી.
 (3) Civil Registration System ને ગુજરાતીમાં _____ નામથી ઓળખવામાં આવે છે.
 (4) ભારતમાં સૌથી વધારે વસ્તીની ગીચતા ધરાવતું શહેર _____ છે.

(5) 2015 પ્રમાણે ભારતમાં દર 1000 પુરુષોએ સ્ત્રીઓની _____ સંખ્યા છે

Q.2 નીચેના પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં જવાબ આપો.

10

- (1) હોસર તથા ડંકને આપેલી વસ્તીશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા જણાવો.
- (2) જાતિ પ્રમાણ એટલે શું?
- (3) જન્મ સમયે આયુષ્યની ધારણા કોને કહેવાય?
- (4) ઇષ્ટતમ વસ્તીનો સિધ્ધાંત વસ્તીની કઈ ત્રણ સ્થિતિ રજૂ કરે છે?
- (5) માલ્ટસે કયા પુસ્તકમાં વસ્તીનો સિધ્ધાંત આપ્યો છે?

Q.3 વસ્તીશિક્ષણનો અર્થ જણાવી ભારતમાં વસ્તીશિક્ષણના અભ્યાસનું મહત્વ સમજાવો.

13

અથવા

ભારતમાં વસ્તી વધારાના કારણો જણાવી ભારતીય અર્થતંત્ર પર પડતી અસરોની ચર્ચા કરો.

Q.4 ટૂંકનોંધ લખો (કોઈ પણ બે) :

12

1. વસ્તીગણતરીની મર્યાદા
2. વસ્તીવૃદ્ધિને અટકાવવાના ઉપાયો
3. નોંધણી પદ્ધતિની ઉપયોગિતા
4. માલ્ટસના વસ્તી સિધ્ધાંતની મર્યાદા

*****END*****